

İmar ve İnşa İşlerinde Sivil Savunma

Yazan :

Emin ÖZER

(Sivil Savunma Uzmanı)

Sivil savunma ile imar ve inşa faaliyetlerinin mahiyeti hakkında açıklamalar yapmakla mevzuatı girme daha faydalı olacaktır.

Bugünkü mevzuata göre sivil savunma hizmeti, düşman taarruzları, taşkın su baskınları, büyük yangınlar ve tehlikeli yer depremlerinde can ve mal kaybına meydan verilmemek amacı ile halkın kendi kendisini silâhsız koruması demektir. Bu mevzu, hususiyile zamanımızın kitle halinde tahrip ve ölümlere sebebiyet verecek korkunç harp silâh ve vasıtaları karşısında ziyadesiyle önem kazandığı da malumdur. Bu mülâhazaya göre diğer devletlerde olduğu gibi bizde de resmî ve özel her çeşit idare nezdinde sivil savunma uzmanlıkları ihdas edilmiş bulunmaktadır.

Bu açıklamadan sonra imar ve inşa faaliyetlerine temas edersek imar, ve insanın mahiyetini de şu şekilde tebarüz ettirebiliriz.

İmar ve inşa işleri içtimai, sıhhi ve iktisadi yönlerden tam bir güvence ile şehir ve kasabaların kurulması, tanzimi ve güzelleştirilmesine matuf yapı faaliyetleridir. İmar ve inşada sıhhi ve iktisadi olduğu gibi sosyal güvenlik te mevzubahistir. Bu emniyetin kapsadığı mâna içerisine yani şehir plânları ile yapılarıdaki fiziki ve teknik güvenliğe sivil savunma tedbirlerini de ithal etmek şarttır. Ve düşünülmelidir ki, gerek düşman taarruzlarına ve gerekse tabii afetlere maruz kalacak hassas bölgelerin imar ve inşa hizmetinde bu muhtemel tehlikeler de hesaba katılarak özel tedbirlerin alınması en tabii bir zarurettir. Meselâ :

Bir şehir plânında hayati önemi haiz yapıları bir araya getirmek tehlike anında hepsinin yok olmasına sebebiyet verecek hedef topluluğu hatırlatır. Keza; imar plânında iskân bölgelerini üniteler halinde mütalâa etmeyip yapılar da bitişik düzen ve kesafet yapılırsa yani su havuzları, yeşil saha, otopark ve sair gibi şehir içerisinde meydanlar ve aralıklar bırakılmazsa vakî tehlikenin tesir sahası genişletilmiş olur. Ve ferahlık

isteyen tahliye ve kurtarma hizmeti de felce uğrar.

Bitişik inşa cephelerinin yalnız bir istikamette aralık verilmeden yapılması, güzergâhların genişliklerinin civar bina yükseklikleri ile orantılı bulunmaması, mevcut imkânlar çerçevesinde genel olarak şehirler için; özel olarak ta beher yapı için sığınaklara yer verilmemesi ve buna benzer sayısız bir çok hususlar sivil savunma bakımından birer tedbirsizlik olarak düşünülebilir.

Görülüyor ki, halkın can ve mal bakımından korunmasını amaç tutan sivil savunma hizmeti imar ve inşa işlerinde de ilgileneceği bir çok problemlerle başbaşıdır. Bu gerçeği yaşadığımız nükleer çağın ölüm kalım tehdidi altında mütalâa edersek ne kadar hassas davranmamızın gerektiği meydana çıkar. Şu halde imar inşa - sivil savunma konuları birlikte düşünülmüşse şehircilik hizmeti sayılan imar ve inşa işleriyle halkın korunması demek olan sivil savunma hazırlıkları arasında sıkı bir bağlantı bulunduğunu müşahade etmek mümkündür. Tabii afetler ve düşman taarruzlarının sebep olacağı muhtemel felâketler kaale alınmadan girişilecek bir şehircilik politikası natamamdır.

Bu eksikliği telâfi etmek üzere halen elimizde mer'î sivil savunma mevzuatı vaz edilmiş durumdadır. Bu mevzuat ile imar hukuku arasında da sıkı bir koordinasyon kurulmuştur.

Ezcümle başta 7126 Sayılı Sivil Savunma Kanununun 15 inci maddesi uyarınca çıkarılan 4/11715 sayılı sivil müdafaa bakımından şehir ve kasaba plânları ile mühim bina ve müesseselerde tatbik olunacak esaslar nizamnamesi bir misal olarak verilebilir. Bundan gayri 6785 sayılı İmar Kanununa göre çıkarılmış çeşitli nizamname ve talimatlar imar ve inşa işlerinde sivil savunma fonksiyonu içerisine girmiş bir çok hükümleri kapsamaktadır.

Başlı başına şehirciliği ve daha realist bir ifade ile belediyelere bir çok hizmetler tahmil eden bu mevzuatın tatbikatı nasıl olacaktır?

Bu da tahlile değer bir konudur. Esasen yazımızın maksadı bir bakıma bu soruya cevap aramaktır.

Mevcut imar mevzuatı şehir ve kasabaların imar ve inşasında tamamen belediyeleri çeşitli selâhiyet ve sorumluluklarla teğhiz etmiştir.

Bu anlayışla durum incelenirse hedefi halka huzur ve emniyet verebilmek olan şehirciliğin incelediğimiz bu konuda gayesine ulaşması için belediyelerce hasredilen mesai bu gün sadece ağırlık merkezi ile mimari, sağlık, estetik, yapı kontrol ve iskân ruhsatı gibi işleri meşgalesi içerisine almış bulunmaktadır. Halbuki cari mevzuat bulunduğu halde sivil savunma yeterli bir harekete sahip değildir. Pasif durumdadır. Belki de buna sebep henüz kurulmuş olan sivil savunma teşkilâtının hizmet ve idarede yerine tamamen oturamayışdır.

Elde sivil savunma organizasyonu bulunduğu göre gerekli desteğinden her konuda faydalanmamak idareler için uygun bir hareket tarzı sayılamaz.

Gerek mülki âmirlikler gerekse belediyeler ve diğer müesseseler kadrolarındaki sivil savunma teşkilâtından bu yönden faydalanmadıkları .

Beldenin imar konusunda şehrin meskûn mahalleri, şehrin müstakbel inkişaf sahaları ile müstakbel vaziyeti, ana yolları meydan ve parkları ile muhtelif iskân yerlerini umumî olarak tesbit eden plânlamalarda ve keza; bu plânlara göre tanzim edilecek avan proje, gelecekteki durumu tanıtmaya ve uygulama ve yol profillerini kapsayan imar haritalarının her birinin yapılmasında nasıl ki iktisadi ve sıhhi bir çok meseleler dikkate alınmakta ise bu mesaide sivil savunmaya da yer verilmesi bir zarurettir.

Bu şekilde koordineli bir çalışmanın fiilen vücut bulması için fonksiyonu imar konuları olan her seviyedeki her çeşit komisyon ve ekiplere sivil savunma elemanlarını iştirak

ettirmek lâzımdır. Böylece şehirlerin inşai müdafaasının icapları savunularak sivil savunma tahakkuk ettirilebilir.

Bu hareket tarzı haricinde inşai müdafa tedbirleri kaale alınmadan kurulacak şehirlerde yapılar nükleer ve yüksek infilâklı bombaların tazyikına veyahut yangın, deprem ve seylâp gibi tabii âfetlerin etkilerine mukavemet edemiyerek, büyük ölçüde can ve mal kaybına sebebiyet vermektedir.

Plânları sivil savunma süzgecinden geçirilmeden imar gören şehirlerde sonradan ekleme tedbirlerinde ilk safhadaki plânsızlıkları gidermek gayreti de neticesizdir. Bir esasa dayanmayan ekleme sığınmak ve emsali koruyucu tesisler kifayetsizlikleri sebebiyle ölüm tuzakları halinde felâketi genişletecektir. Bu durum da şehir plânlarının hazırlanmasında sivil savunmaya önemle yer verilmesini teyit etmektedir.

Ayrıca modern idare tarzında da

ihtisasa verilen ehemmiyet göz önünde tutulursa şehircilik çalışmalarında sivil savunma uzmanlarından faydalanmamanın bir nakise olacağı tabiidir. Bu keyfiyet plânlamada olduğu gibi plânların tatbikatında da ele alınarak sivil savunmayı mucip tedbirlerin kontrol ve takibine sivil savunma personelinden istifade yolları düşünülmelidir.

Mülki âmirlerle ve bünyesinde sivil savunma teşkilâtı bulunan idarelere kanunen teveccüh eden sivil savunma hizmeti bu âmirlerin ve idarecilerin fiilen kendi sorumlulukları meyanındadır. Sivil savunma uzmanları ancak bu âmir ve idarecilerin müşaviri mahiyetindedirler.

Her idare bulunduğu beldenin hassasiyet derecesine uygun olarak sivil savunma hizmetlerini yürütmekten bir üst kademeye karşı sorumludur.

Bu mesuliyetin giderilmesi eldeki sivil savunma mevzuatını diğer

sahalardaki çalışmalarla koordineli olarak harekete geçirmekle mümkündür.

Gerek plânlama ve gerekse icra safhalarında idareleri temsilen sivil savunma personelini her türlü imar inşaa ile alakalı komisyon ve ekiplerde vazifelendirmek artık daimi bir prensip olmalıdır.

Bu arada şu noktaya da işaret edelim ki, başka devletlerde sivil savunma organizasyonu yıllarca evvel kurulmuş ve bu hizmet halen yüksek seviyelere ulaştırılmıştır. Bizde de teşkilât henüz ilk adımlarını atmaktadır. NATO ve CENTO üyesi bir memleket olarak stratejik mevkimiz ve jeopolitik durumumuzla mütenasip bir savunma kudretine malik olmamız gerekmektedir.

Bu mülâhazalarla nihai hedefi topyekûn savunma olan bu mevzuda gereken hassasiyetin gösterilmesi şehir ve kasabaların yöneticileri için milli ve asli birer vazifedir.

MADENCİLERİN VE YOL MÜTEAHHİTLERİNİN DİKKATİNE

- Madenlerde ve yol inşaatlarında elektrikli enstantane ve tavikli kapsüller
- Her çeşit fitiller
- Elektrikli patlatıcı âletler (Eksploder)

İhracatçısı : FERUNION

Société Hongroise pour le Commerce de Produits Techniques

B. P. 612

Budapest . 5

Türkiye Mümessili :

Jak ESKENAZI ve OĞLU Şti.
Sirkeci, Merkez Han 33-34. İS-
TANBUL. Telf. : 22 18 65.

(Basın A - 12972) 243